

SKAKTEN

af
Christian
Lollike

at

CT

'He's a little dear,' says mom

UNDERSVISINGSMATERIALE

En samproduktion mellem Aarhus Teater og CT

FORORD

Kære elever og lærere

Du sidder nu med undervisningsmaterialet til eventyrkomedien, SKAKTEN, i hænderne. SKAKTEN er nyskrevet dansk dramatik af dramatiker, Christian Lollike. Den handler om den tyske historieforståelse med udgangspunkt i Anden Verdenskrig og den blomstrende nynazisme i Europa i dag. Undervisningsmaterialet er udviklet som et supplement til opsætningen af forestillingen.

Undervisningsmaterialet kan bruges af folkeskolens ældste klasser og undervisning på gymnasiale uddannelser. Det er lagt an på, at eleverne selv skal være aktive. De skal bl.a. selv søge efter informationer på nettet, bruge hyperlinks og give udtryk for deres egne holdninger. Der er mulighed for at arbejde med hele materialet eller vælge enkelte opgaver ud. Nogle af opgaverne kræver, at I allerede har set forestillingen, andre at I har adgang til manuskriptet, men langt de fleste opgaver kan løses ud fra undervisningsmaterialet alene. Der lægges op til at I både kan arbejde individuelt i par og have klassediskussioner i fagene tysk, historie, samfundsfag, filosofi, psykologi og drama.

Manuskriptet findes både i en dansk og tysk udgave, som I kan få fat i ved henvendelse til CT. Hvis I vil arbejde med materialet i tyskundervisningen kan I tage udgangspunkt i det tyske manus i forbindelse med alle teksteksempler.

God fornøjelse!

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD 2

INDHOLDSFORTEGNELSE 3-4

PRAKTISKE INFORMATIONER 5

ANMELDELSER 6

OM FORESTILLINGEN 8

DE MEDVIRKENDE 9

1. FORESTILLING OG TEKST 10

Om SKAKTEN 10

INTERVIEW MED DRAMATIKER CHRISTIAN LOLLIKE 11

Karakterer og handling 12

Scene og bevægelse 14

Din mening, råt for usødet! 15

2. DRESDEN ER EN BY I TYSKLAND 16

Tyskerquiz! Test din viden om Tysklands og Dresdens historie 17

Dresden ist cool 20

Bombardementet af Dresden 13. og 14. februar 1945 21

Krigsforbrydelser og dødstal i Dresden 22

Dresden i billeder 24

3. VI ER ALLE TYSKERE 26

NATIONAL IDENTITET 26

HISTORIEFORSTÅELSE - AT BERETTE, AT HUSKE, AT FORSTÅ 27

Vidnesbyrd 28

Traumer og historieløshed 31

INDHOLDSFORTEGNELSE

Freud og underbevidstheden 33

Uddrag fra artiklen: Confronting the beast 35

Holocaustbenægtelse 37

4. KRISE - NU OG DENGANG 38

Historiens nytte? 38

Nynazisme i Europa - hjortene trives 40

5. ANDEN VERDENSKRIG I KUNST OG KULTUR 43

Kunsten bliver aldrig færdig med Anden Verdenskrig 43

Believe it or not ... nazi-fascination?! 44

Døden er en mester fra Tyskland 48

KILDER 52

Undervisningsmaterialet er udarbejdet af CT

Idéudvikling og redigering: Tanja Diers

Tekstproduktion: Fanny Saemund & Dragan Tucakovic

Grafisk design og layout: Jeannie Haltrup, Jeanette Kruse og Jenz Koudahl, Spild af Tid for Aarhus Teater

PRAKTISKE INFORMATIONER

Spilleperiode

SKAKTEN spiller på Aarhus Teater fra 26. januar - 1. marts 2013

På CT fra 9. marts til 13. april 2013.

Læs mere om SKAKTEN på Aarhus Teaters hjemmeside: www.aarhusteater.dk

Og CT's hjemmeside: www.cafeteatret.dk/skakten.html

Billetter

Aarhus Teater

Købes direkte på www.aarhusteater.dk

Eller på billet@aarhusteater.dk eller på tlf. 7021 3021

CT

Købes direkte på www.teaterbilletter.dk

Reserveres på billet@cafeteatret.dk eller på tlf. 33 12 58 14.

Priser og rabatter

Aarhus Teater

Ung: 95 kr. (man-tors)

CT

Ung: 75,-, Gruppe Ung: 35,-

Grupperabat til unge kan I opnå, hvis I er en gruppe på min. 6 personer.

"Artist talks" på CT

Skulle I være interesseret i en artist talk, når I er på teatret for at se forestillingen, så kontakt CT for at høre nærmere om, hvad mulighederne er.

Ved spørgsmål, rekvirering af manuskript eller ved bestilling af artist talks, kontakt venligst kommunikation@cafeteatret.dk

ANMELDELSER

Tyskerhistorier med Gerhard, dåseøl og dårligt hår - og et skarpt blik for den eskalerende historieløshed

POLITIKEN

Når man får tilbudt en kogt pølse og tyrolermusik ved indgangen til noget, som dramatikeren Christian Lollike står bag, er det langt fra nogen free lunch. Pølsen er ikke det eneste, der bliver kogt i denne forestilling. (...)

Her er instruktøren Tue Biering en livskraftig makker for Lollike, der ellers har det med selv at ville instruere sine stykker. Den får ikke for lidt med farceagtige figurstunts, potente hjorte og en bar røv at trutte i. Samtidig er der plads til reflekterende distance, når de tre spillere springer

ind og ud af Gerhard-historien. Jacob Madsen Kvols tramper rundt i nazistøvlerne med hele sin foruroligende, kantede korporlighed, Kristoffer Fabricius kan være alt fra pokerface-fortæller til fodboldnazidummy, mens tæskeseje Ene Øster Bendtsen kan knockoute som dulle på både tysk og hollywoodsk. Det er ikke det rene lir, men baner vejen for et kig ned i det über-ondeste. Som viser sig ikke nødvendigvis at have et tysk fjæs i skurkerollen.

Monna Dithmer

Bedre underholdt end længe i dansk teater

JYLLANDS-POSTEN

Undervejs er der blevet fyldt godt på eftertanken, uden at vi keder os et eneste sekund. Dertil er den visuelle oplevelse, teaterlegen og de barske løjer i Tue Bierings veloplagte iscenesættelse simpelthen alt for stor. (...)

Det er Lollikes store fortjeneste, at han blotlægger disse mennesker og mekanismer og loyalt lægger deres motiver og frygt frem. (...)

De tre skuespillere - Ene Øster Bendtsen, Jacob Madsen Kvols og Kristoffer Fabricius - yder en kæmpeindsats, så vi går derfra mere eftertænksomme og bedre underholdt end længe i et dansk teater. Det er stærk kost og stærk kunst. Til tiden og om tiden.

Henrik Lyding

Kaotisk og sprællevende

GREGERSDH.DK

Lollikes 'Skakten' er et kaotisk, sprællevende forsøg på at fortælle noget om substansen i den tyske nynazisme. ... Lollikes stykke er under alle omstændigheder stærkt - og stærkt underholdende - debatteater. Læs hele anmeldelsen Gregers Dirkinck-Holmfeld

Gregers Dirkinck-Holmfeld

Lollike - teatrets Tarantino

KULTURKAPELLET

Den største fornøjelse ved Lollikes forestillinger er hans evne til at give én noget at tænke over, som man ikke vidste, man overhovedet burde tænke over. (...) Til at bære projektet er valget faldet på to velkendte ansigter fra Aarhus Teaters ensemble, nemlig Ene Øster Bendtsen og manden med den dybe røst, Jacob Madsen Kvols. Desuden præsenterer Skakten et nyt og interessant bekendtskab, Kristoffer Fabricius. Alle har de komisk talent og evnen til at fremtvinge tekstens seriøse undertoner i alt hvad, de gør. De arbejder med en utvungen, legende stil, som tillader dem at parodiere sig selv, os andre og alle dem udenfor - alt imens de råber, knalder, heiler, tackler, drømmer og fortæller. Det er herligt tidssvarende.

Lise Majgaard Mortensen

Underholdningsspeedet og actionfyldt sindelagsjagt AARHUS STIFTSTIDENDE

Teksten går til biddet af sin tematik med lige dele skarpskåren satire og intellektuelle skarpskud. Stykket tegner et spændingsforløb, hvor vi først bringes i en slags overrumplende og fyr og flamme tændt feelgood feststemning. En opløftet stemning som udvikles, nuanceres og skærpes, for så at svinge over i en sindstilstand af tilspidset alvor og katastrofe. Det er som om der bliver lagt alvorsbomber under en tekst, som en tid har kørt i højeste humorgear. Og iscenesættelsen matcher teksten. Først hvirvler den os op i humørdrejninger. Derefter gokkes vi solidt og mentalt med en medskyldshammer.

Kirsten Dahl

Vigtigt og udfordrende stykke

KRISTELIGT DAGBLAD

Opsætningen begynder gemytligt med, at de tre medvirkende sælger tyske specialiteter til publikum - pølser og øl. Men det hele slutter nederdrægtigt med, at scenegulvet er dækket af lig. I stilheden hører vi fluerne summe omkring dem. (...)Udgangspunktet er, at tre unge nutidige turister keder sig i byen. De forstår ikke, hvorfor tyskerne er så optagede af deres fortid, og begynder at involvere sig for måske at forstå mere. Eller bare for at kede sig lidt mindre. Resultatet er et show i hurtig bevægelse og med et højt aktivitetsniveau, veloplagt gennemført af Kristoffer Fabricius, Jacob Madsen Kvols og Ene Øster Bendtsen, der selv passer lys, lyd, video og musikinstrumenter, samtidig med at de gestalter deres stadigt skiftende roller. (...) "Skakten" har meget at sige sin samtid. Derfor er stykket vigtigt. Og udfordrende.

Claus Grymer

OM FORESTILLINGEN

Christian Lollike (f. 1973).

Christian Lollike er uddannet fra Dramatikeruddannelsen ved Aarhus Teater i 2001.

Lollike har et solidt forfatterskab, og som husdramatiker og instruktør på Aarhus Teater fra 2005 frem til 2011, har han skabt en række bemærkelsesværdige teaterforestillinger. Herefter tiltrådte han stillingen som kunstnerisk leder på CT.

Tue Biering (f. 1977).

Tue Biering er uddannet instruktør fra Statens Teaterskole i 2000. Siden da har han instrueret visuelt eksperimenterende og kontroversielle forestillinger og performances, været medstifter af bl.a. Fix & Foxy og det scenekunstneriske ensemble De Flyvende Grise.

I perioden 2001-2006 har Biering været kunstnerisk leder af Bådteatret, kunstnerisk vicevært i Turbinehallerne, Det Kongelige Teater samt siddet i dramaturgiatet på Det Kongelige Teater.

DE MEDVIRKENDE

A

Jacob Madsen Kvols

Uddannet fra Skuespilleruddannelsen ved Aarhus Teater i 2007. Han har siden været tilknyttet Aarhus Teaters ensemble og har spillet med i blandt andet Sylfiden, Teaterkoncerterne Beach Boys, Bob Dylan og Mozart, Woyzeck, Idioten, Slottet, Noras Sønner, som Manden i Antichrist, Kasimir og Karoline og Chess. Jacobs seneste hovedrolle var Skabningen i Aarhus Teaters Frankenstein i efteråret 2012.

B

Kristoffer Fabricius

Uddannet fra Skuespilleruddannelsen ved Odense Teater i 2010. Siden da har han medvirket i adskillige forestillinger, heriblandt som Nissefar i 'Jul i Gammelby' og 'Den Indbildt Syge' på Folketeatret. Senest er han set på Det Kgl. Teater i Eventministeriets 'Palle, Polle & Ruth' samt i den akustiske koncert-opsætning 'Jagged Little Pill' opsat af Elisa Kragerup i Det Røde Rum.

C

Ene Øster Bendtsen

Uddannet fra Skuespilleruddannelsen ved Aarhus Teater i 2007, hvor hun siden har været en del af det faste ensemble og optrådt i adskillige forestillinger på samme teater. Derudover har Ene Øster Bendtsen også været at opleve i Aalborg Teaters samarbejde med Jako Bole og Jomfru Ane Teatret, der fik titlen Fucking Aalborg. I 2009 modtog hun Reumerts Talentpris for rollen som Lyra i Det Gyldne Kompas på Aarhus Teater.

1. FORESTILLING & TEKST

Om SKAKTEN

Tre unge mennesker er på rejse gennem Europa. De når til den tyske storby Dresden, der blev sønderbombet i 1945. De keder sig på deres hotelværelse, og i mangel af bedre ting at tage sig til giver de sig i kast med at forstå den tyske folkesjæl, og hvilke spor Anden Verdenskrig har sat i nationen. Gennem karakteren Gerhard rejser de længere og længere ind i det tyske traume ved at udforske nynazisme og historieløshed. I mødet med en magtsyg talende hjort lægges planer om at opbygge en nazi-park.

Forestillingen stiller skarpt på temaerne historieløshed og nynazisme, i et forsøg på at forstå, hvad en national fortælling, eller manglen på samme, kan betyde for et folk.

Interview med dramatiker Christian Lollike - af Dragan Tucavic

Der er lavet utroligt mange kunst-, kultur- og medie-produkter om nazisme og Anden Verdenskrig, så hvad var din motivation for at skrive et stykke om nynazisme i Dresden?

Stykket er en bestillingsopgave fra Schauspielhaus Dresden, som inviterede mig til at bo i og skrive om byen. Jeg valgte at bo dernede i flere perioder, bl.a. omkring 13. og 14. februar, hvor der er en stor årlig ny-nazistisk demonstration.

Vil det så sige, at opgaven fra starten lød på at stykket skulle omhandle Dresden, men ikke nødvendigvis have noget med (ny)nazisme at gøre?

Ja, invitationen var på den måde fuldstændig åben, men de var helt klart interesserede i, at jeg kom i den periode, hvor demonstrationen fandt sted.

Hvad gjorde størst indtryk på dig under dit ophold i Dresden?

Det var en surrealistisk oplevelse at deltage i demonstrationen, fordi nynazisterne og anti-fascisterne mindede så meget om hinanden i påklædning og demonstrations-form. Hvis man så bort fra deres slagord og bannere, kunne man let forveksle dem.

Ser du nogen problemer i den måde (og omfang) hvorpå Anden Verdenskrig er blevet så "populær"?

Der er f.eks. nogle som mener, at det der skete i Anden Verdenskrig var no-

get som "kun skete for tyskere", altså at det skyldes en karakterbrist i den tyske folkesjæl, deres autoritets-tro osv., hvilket er et enormt farligt synspunkt. Så jeg er optaget af, hvordan vi andre (altså ikke-tyskere) forholder os til Tysklands historie.

I Skakten hører vi om en Gerhard. Hvor kommer Gerhard fra? Er hans navn en reference til noget bestemt fra tysk historie, litteratur, eller...?

Nej, det er egentlig bare et navn, der for mig og de tre karakterer i stykket lyder "ærketysk".

Ja, for man kan næsten ikke undgå at undre sig over, at dine tre hovedkarakterer forbliver anonyme, mens Gerhard bliver nævnt igen og igen. Hvorfor det?

Jeg kan godt lide, at de bare er nogle fremmede, som ikke kan identificeres geografisk i forhold til navn eller noget som helst. Ikke kun i forhold til deres snak om "det kunne have været dig", men også med hensyn til en vis historieløshed, som kommer til udtryk på forskellige måder. F.eks. har Tue, instruktøren, foreslået at finde asiatiske skuespillere til de tre roller, hvilket er tankevækkende, ikke mindst fordi der nogle steder i Asien er opstået en lidt kitschet tilgang til nazismen såsom nazi-tema restauranter og lignende.

KARAKTERER OG HANDLING

Vi skal nu se nærmere på A, B, C og Gerhards univers for at undersøge, hvilke betydningslag, der findes i forestillingen, og hvem de forskellige karakterer i grunden er.

OPGAVE

Hvad handler forestillingen om? Lav et handlingsresumé, hvor du med dine egne ord beskriver, hvad forestillingen handler om. Hvilke tematikker tager forestillingen op?

OPGAVE

Hvorfor hedder forestillingen SKAKTEN? Se på scene 5 i Skakten. Find de steder i teksten, hvor A, B og C taler om skakten. Hvad er der nede i skakten? Hvorfor ville C ønske, at han også havde en skakt, der førte ned til det som tyskernes skakt fører ned til? Hvad fører en danskers skakt ned til? Hvad kan der være misundelsesværdigt ved at have en 'tysk' skakt frem for en 'dansk' skakt?

Forestillingen har også en undertitel: eller Gerhards eventyr. Kan du finde eventyrtræk i forestillingen og teksten? Hvilken effekt har eventyrtrækkene? Og har de nogen indflydelse på hvordan du fx forholder dig til nazismen?

OPGAVE

Dramatiker Christian Lollike taler i interviewet, om at det er et bevidst valg ikke at navngive karaktererne. Overvej hvad det gør ved stykket. Hvordan opfatter du karaktererne?

KARAKTERER OG HANDLING

OPGAVE

Hvem er Gerhard for de navnløse karakterer? Hvordan bruger de ham? Er Gerhard én person eller flere?

OPGAVE

Hvad med hjorten? I løbet af stykket dukker der en hjort op. Find de passager i teksten, hvor hjorten er med og overvej dens betydning. Hvad er meningen med den hjort?

Når du har set forestillingen, overvej da hvilken betydning hjorten Gerhard har i forestillingen. Er den i overensstemmelse med din tekstanalyse?

SCENE & BEVÆGELSE

Et teaterrum kan tage sig ud på mange måder. Scenografien, rummets indretning, og måden vi kommer ind i rummet på, har stor betydning for vores teateroplevelse.

OPGAVE

Overvej teaterrummets og scenografiens udtryk. I hvilket rum bliver forestillingen spillet? Er det en black box, logeteater eller et helt andet rum?

Hvordan ser scenografien ud? Beskriv hvad den består af. Er der noget som i særlig grad fanger din opmærksomhed, når du træder ind i rummet?

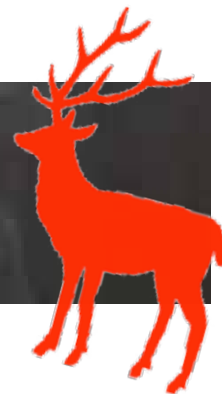
Læg også mærke til kostumer og rekvisitter. Hvordan vil du beskrive dem og hvor kommer de fra? Er de historiske, hverdagslige, teatrale, kitchede, trashede, hippe? Hvilket indtryk giver de dig af det univers, som er i rummet? Kan du relatere universet til noget fra dit eget liv?

Læg mærke til hvilken udvikling, der sker med scenen under forestillingen. Hvordan ser scenen ud ved forestillingsstart? Hvad sker der undervejs i forestillingen? Hvordan ser scenen ud, og hvad befinder sig på scenen, når forestillingen slutter? Hvilken effekt har det på dig? og hvad tror du det skal betyde?

Kunne du identificere forestillingens temaer i rummet og scenografien? Hvordan kommer de til udtryk?

DIN MENING, RÅT FOR USØDET!

Anmeldelsen

Kunne du lide, det du så? Begrund hvorfor eller hvorfor ikke? Forhold dig også til spillestilen, teksten og scenografien. Blev dine forventninger til forestillingen indfriet ud fra, hvad du havde læst om den, og det indtryk fx plakat og andet materiale havde givet dig på forhånd? - kort sagt: var det en god aften i teatret? Kom på banen med din egen mening.

OPGAVE

Hvad synes du om forestillingen?

Lav en kort anmeldelse, hvor du fortæller klassen, hvad du synes om forestillingen. Brug eventuelt dit analysearbejde i oplægget til at begrunde din mening. Du kan også komme ind på forestillingens tematikker og forestillingens relevans i fht. samfundsdebatten i offentligheden og medierne i 2013.

2. DRESDEN ER EN BY I TYSKLAND

Turen går til og Backpacker-guide til Dresden
- hvad du bør vide, inden du ankommer med din rygsæk

Foto: Detailed administrative map of Germany, Vidiani.com

Byens kælenavn: Nordens Firenze

Indbyggere: 530.000+

Befolkning: ca. 90% tysk, resten er en blanding af afrikanere, asiater, tyrkere, andre europæere og folk af blandet herkomst.

Areal: 330km²

FAKTA

Dresden er hovedstad i delstaten Sachsen og grundlagdes i 1206. Byen var siden 1600 tallet blevet regnet for at være en kunst- og kulturby da den har mange kunstsamlinger, berømte orkestre og kendte bygningsværker fra fortiden. Men, Dresden er måske, i resten af verden, mest kendt for de allieredes bombardement i februar 1945, som lagde det meste af byen i ruiner. I dag efter murens fald har den gamle rige kulturmetropol gennemgået et omfattende restaureringsarbejde, der næsten er fuldendt. Det vil sige, at selvom Dresden i dag stort set ligner sig selv, som den så ud før februar 1945, er byen egentlig nybygget.

TYSKERQUIZ! TEST DIN VIDEN OM TYSKLANDS OG DRESDENS HISTORIE

- 1** Dresden er hovedstaden i en tysk forbundsstat, hvad hedder staten?
 - A) Brandenburg
 - B) Sachsen-Anhalt
 - C) Sachsen
 - D) Bayern

- 2** Hvilken kendt general fik en af sine sidste militære sejre ved Dresden i 1813?
 - A) Napoleon Bonaparte
 - B) Lord Nelson
 - C) Georgy Zhukov
 - D) Gustav Adolf

- 3** En af Europas mest kendte komponister tilbragte næsten et årti i 1800-tallets Dresden, hvad hed han?
 - A) Ludwig van Beethoven
 - B) Richard Wagner
 - C) Franz Schubert
 - D) Joseph Haydn

- 4** De Allieredes bombardement i 1945 var ikke første gang Dresden blev belejret og bombarderet, med omfattende skader over hele byen. I Syvårskrigen (1756-63) var det hverken englændere eller amerikanere der stod for ødelæggelserne, men tropper fra...
 - A) Kongeriget Preussen
 - B) Kongeriget Hannover
 - C) Kejserriget Østrig
 - D) Storhertugdømmet Luxembourg

TSYSKERQUIZ! TEST DIN VIDEN OM TYSKLAND OG DRESDENS HISTORIE

- 5 Før den blev erobret af den saksiske konge, Heinrich I, for omkring tusind år siden, var Dresden en lille landsby ved navn Drezdany, grundlagt af...
- A) Vikinger
 - B) Gotere
 - C) Keltere
 - D) Slavere
- 6 Dresdens Frauenkirche fik lov til at stå som ruin længe efter Anden Verdenskrig var slut. Først i 1994 begyndte man en rekonstruktion, som endte med at koste 11 år og...
- A) 50 millioner Euro
 - B) 100 millioner Euro
 - C) 180 millioner Euro
 - D) 230 millioner Euro
- 7 Dresdens Frauenkirche er en protestantisk kirke, men hvad arkitekturen angår, er dens stil...
- A) Gotisk
 - B) Barok
 - C) Renæssance
 - D) Biedermeier
- 8 Dresdens berømte operahus er kendt i Tyskland under navnet:
- A) Semperoper
 - B) Bährenoper
 - C) Friedrichoper
 - D) Augustoper

YSKERQUIZ! TEST DIN VIDEN OM YSKLAND OG DRESDENS HISTORIE

9 Udover den restaurerede Frauenkirche tiltrækker Dresden mange turister på grund af...

- A) Neuschwanstein slottet
- B) Stasi museet
- C) Bach museet
- D) Zwinger slottet

10 I Dresdens centrum er der også en guldbelagt rytterstatue, dedikeret til en mand, hvis regeringstid var med til at sætte Dresden "på landkortet" som kulturby. Denne mand, som var kurfyrste af Sachsen, ærkehertug af Litauen og konge af Polen, er kendt som...

- A) Friedrich Barbarossa
- B) Augustus der Stärke (den Stærke)
- C) Maximilian I
- D) Leopold II

11 Fodboldklubben Dynamo Dresden repræsenterede byen sportsmæssigt efter Anden Verdenskrig, og under Den Kolde Krig især. Men fra 1898 og til og med Anden Verdenskrig var det en anden klub, der repræsenterede byen, denne hed...

- A) FC Dresden United
- B) Borussia Dresden
- C) Dresdner Sportclub
- D) Dresdner Sport-Verein

Dresden ist cool

OPGAVE

Ankomsten. Læs første scene af SKAKTEN. Hvilket indtryk får de tre unge af byen, da de ankommer?

Bombardementet i Dresden kostede mange menneskeliv, men hvor mange? Hvad får man af vide om det i første scene?

Dresden bliver sammenlignet med en anden by. Hvilken? Og hvad gør de to byer sammenlignelige?

Foto: Campisternes rejseportal

Bombardementet af Dresden 13. og 14. februar 1945

Natten til 14. februar 1945 kastede 1249 britiske og amerikanske fly (de allierede) ca. 3.900 tons bomber og brandbomber ned over hovedsageligt Dresden centrum. Der forekom andre bombetogter både før og efter, i alt 7, men bombardementet 13. og 14. februar var langt det kraftigste og mest ødelæggende. Konsekvensen var også til at mærke og se for indbyggerne; ikke nok med at omkring 80% af byens centrum blev lagt i ruiner, men en del af disse ruiner blev stående i årtier. Dette skyldes ikke kun manglende økonomisk prioritering i det hårdt trængte efterkrigsramte Tyskland, men også ruinernes potentiale som langvarig propaganda for det kommunistiske regime i Østtyskland.

Der har sidenhen været en længerevarende diskussion om det faktiske antal civile ofre for de allieredes bombardement. Mens en officiel undersøgelse for et par år siden satte dødstallet mellem 18.000 og 25.000, har der lige siden 14. februar 1945 eksisteret alternative opfattelser af bombardementets omfang. Nazisterne var hurtigt ude med propaganda, der satte tallet til 250.000, og mens der i dag er bred enighed om, at dette tal var ren manipulation fra nazisterne, består tvivlen om det egentlige dødstal den dag i dag. Dette skyldes bl.a. forskellige vidnesbyrd fra Dresden, der fortæller om mennesker, der enten brændte helt ned til aske eller smeltede i den ekstreme varme.

Foto: Deutsche Fotothek, Der Spiegel

KRIGSFORBRYDELSE OG DØDSTAL I DRESDEN

Nils Aage Jensen definerer krigsforbrydelser i sin bog *"Krigsforbrydelser - fra Nürnberg til Haag"*. Hans definition lyder således:

"Overtrædelse af folkerettens bestemmelser vedrørende krigsførelse begået af medlemmer af væbnede styrker eller andre, til disse knyttede personer."

FAKTA

Bag bomberne

Sir Arthur Harris, bedre kendt som "Bomber Harris" eller "Butcher Harris", var generalløjtnant i det britiske luftvåben under bombardementet af Dresden i februar 1945 og mange andre tyske byer under krigen som Berlin, Hamburg og Köln. Han var med til at effektivisere og udvikle bombningsstrategier, der gik ud på at bombe tyske mål med massive bombetæpper. Harris' strategi gik ud på at svække nazisternes forsvar og kampånd ved at ødelægge infrastruktur, sygehuse, fabrikker, huse - alle mål, der kunne koste mange liv. Selvom han godt vidste, at denne taktik ville høste mange civile ofre, anså han det for nødvendigt for at vinde krigen.

Foto: Officielt portræt, Wikipedia

I februar 1945 skrev Harris følgende: "I do not personally regard the whole of the remaining cities of Germany as worth the bones of one British Grenadier".

Efter bombningen af Dresden var der uenighed i de britiske rækker om Harris' bombetæppemetoder. Kritikken gik på, om strategien om at gå efter civile ofre var en legitim måde at føre krig på eller om det egentlig kunne regnes for krigsforbrydelser. På trods af uenighederne blev Harris hverken anklaget eller dømt.

Kilde: Wikipedia og BBC

KRIGSFORBRYDELSE OG DØDSTAL I DRESDEN

OPGAVE

Research bombardementet af Dresden - hvad siger wiki?

Brug Wikipedia til at researche baggrunden for bombningen af Dresden. Husk at bruge både de danske, engelske og tyske wikisider for at få fat i information.

Prøv at finde ud af, hvad de allieredes politiske belæg var for at bombe Dresden? Hvilken holdning havde Winston Churchill til bombardementet? Hvad skete der med Harris efter krigen?

OPGAVE

Hvad må man godt og hvad må man ikke i krig?

Undersøg hvilke love og regler, der er for krigsførelse, og overvej hvorvidt bombardementet af Dresden kan betegnes som en krigsforbrydelse. Overvej også hvilke parametre, der gør det svært at afgøre om fx en generalløjtnant som Harris skal dømmes for at have begået en krigsforbrydelse eller ej.

www.faktalink.dk/titelliste/krig/kriglovg

www.dennisrkd.dk/sw33277.asp

OPGAVE

Hvor mange døde egentlig?

Siden bombningen har der floreret mange forskellige dødstal i forhold til Dresden. Læs artiklerne fra hhv. Spiegel International og The Telegraph. Prøv, at finde ud af hvad der gjorde, at dødstallet blev skruet op og hvad der gør, at man i dag mener at have fundet ud af, hvor mange der døde?

www.spiegel.de/international/germany/death-toll-debate-how-many-died-in-the-bombing-of-dresden-a-581992.html

www.telegraph.co.uk/news/newstoppers/onthe frontline/3123512/Dresden-bombing-death-toll-lower-than-thought.html#

OPGAVE

Dresden - Krigsforbrydelse eller nødvendigt onde?

Lav derefter en paneldebat, hvor den ene side forsvarer de allieredes bombardementet af Dresden og den anden side argumenterer for, at det var en krigsforbrydelse. Prøv at hive så mange vinkler på problematikken frem som muligt.

OPGAVE

Hvordan så det egentlig ud efter bombningen?

Arbejd i små grupper og udvælg et eller flere billeder af Dresden efter bombningen 1945. Du kan tage udgangspunkt i billederne på næste side eller selv finde nogen på nettet eller i andre medier.

- Hvad er det for en slags billede? (F.eks. tegning? Fotografi? Digitalt billede? Reklame?)
- Hvad forestiller billedet?
- Hvad er der i forgrunden, mellemgrunden og baggrunden?
- Er der personer med i billedet? Hvis ja: hvad foretager disse personer sig? Beskriv personerne meget nøje! Hvad kan du se?: (påklædning, alder, køn, øvrigt udseende, ansigtsudtryk, hvor befinder personen sig).
- Hvorfor valgte du lige det billede?
- Hvad kan de her billeder fortælle som en tekst nødvendigvis ikke kan? Kom med tre bud.

Foto: Bildarchiv Preussischer Kulturbesitz, Der Spiegel

Dresden i billeder

Foto: William Vandivert, Life Images

Foto: Walter Hahn, Bildarchiv Preußischer Kulturbesitz

3. VI ER ALLE TYSKERE

National identitet

"Okay, det kan godt være, at vi ikke er tyskere forstået som tyskere, men den tyske skæbne er også vores."

I starten af SKAKTEN filosoferer en af karaktererne i stykket over, at vi alle sammen er tyskere i en eller anden forstand. Det er noget, der skal kigges nærmere på. Hvor tyske er vi egentlig? Efter den indledende quiz synes du måske ikke du er så tysk endda eller hvad?

OPGAVE

Hvad vil det sige at have en national identitet?

Overvej hvad vil det sige at være dansk? tysk? europæer? kineser?

Lav en liste over ting, som du synes definerer det at være dansk. Fremlæg din liste for din sidemand? Har I samme opfattelse af hvad det vil sige at være dansk?

Undersøg med hjælp af linket nedenunder hvad og hvem er det, der skal bestemme, hvem der må kalde sig for danskere?

www.nyidanmark.dk/da-dk/Ophold/statsborgerskab/

OPGAVE

Hvad er en nationalstat?

På baggrund af Den Store Danskes definition af nationalstat, læs kronikdebatten i Berlingske mellem filosofen Lars Östman og Dansk Folkepartis folketingsmedlem Marie Krarup. Prøv, at svare på hvilken syn de to har på nationalstaten. På hvilken måde omtaler de den? Forholder de sig kritisk eller positivt overfor nationalstaten? Er Islam en trussel mod den danske nationalstat - eller hvad?

www.denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Samfund/Statsbegrebet_og_suver%C3%A6nitet/nationalstat

Berlingske: 27. Nov: www.b.dk/politiko/faedrelandskaerlighed-og-konservatisme-hoerer-sammen

Berlingske: 28. Nov: www.b.dk/kommentarer/faedrelandet-og-nationen

Berlingske: 6. Dec: www.b.dk/kronikker/nationalstaten-et-civilisationsfremskridt

HISTORIEFORSTÅELSE - AT BERETTE, AT HUSKE, AT MINDES, AT FORSTÅ

Minder kan både være individuelle og selvbiografiske, men også kollektive; som kulturarv, monumenter og det, der kaldes verdensarv. Minder skaber identitet og tilhørighed, men de kan også skabe splid og uenighed.

Derfor er det vigtigt at se nærmere på, hvordan historien bliver fortalt, og hvem der bestemmer, hvilke fælles minder et samfund skal have. Hvad sker der, når forskellige grupper i et samfund gør krav på plads for sine minder? Jøder i Tyskland, muslimer i Danmark, homoseksuelle i Frankrig. Hvilke minder skal regnes for vigtige og værdifulde for fællesskabet?

Historieforståelse handler således om, hvordan individuelle oplevelser bidrager til at forme en fælles historie og kulturarv samt hvordan et samfunds kollektive minder kan bidrage til at forme det enkelte individs erindring om sine egne oplevelser.

”Du må lære at fortælle historien og huske på, at når historien først er fortalt, så husker vi kun, hvordan vi fortalte den, og ikke hvad der skete”.

- SKAKTEN

FAKTA

Vidnesbyrd - når fakta og følelser bliver blandet sammen

Vidnesbyrd - et, -ene: substantiv, intetkøn - Er en persons beretning om, hvad vedkommende har været vidne til. Kilde: Den Danske Ordbog

Vidnesbyrdet adskiller sig fra historieskrivningen, fordi vidnesbyrdet er en øjenvidneberetning. Historieskrivningen er objektiv og domineret af fakta, der tilsammen udgør en fælles fortid, en fælles konsensus om, hvad der fx skete under Anden Verdenskrig. Vidnesbyrdet kan være en del af det materiale, som en historiker anvender i sin historiskrivning. Men det er vigtigt at holde sig for øje at både vidnesbyrdet og historiskrivningen er fortolkninger. Vidnesbyrdet er vidnets oplevelse eller fortolkning af en given situation, og historiskrivningen er historikerens fortolkning af de tilgængelige kilder.

Hvor bliver vi præsenteret for vidnesbyrd? Vidnesbyrd kan forekomme i forskellige sammenhænge. Det kan fx være under en retssag, hvor et vidnesbyrd fra en person, der har overværet et bankrøveri, kan spille en afgørende rolle for afsigelsen af en dom. Eller det kan være i tv-avisen, hvor vidner bliver interviewet om noget de lige har set eller oplevet. Eller det kan være krigsveteraner, der fortæller om deres minder fra forskellige krigssituationer. Et vidnesbyrd kan, til forskel fra ren fakta, fortælle noget om følelser og sanser. Hvordan lugtede det i Dresden to uger efter bombeangrebet? Hvordan så Dresden ud fra luften under bombeangrebet? Hvordan føltes det at finde sin familie og slægtinge som forkullede lig?

Som modstykke til den faktuelle historieskrivning, der fx kan fortælle eksakt, hvor mange tons bomber, der blev droppet ned over Dresden, står vidnesbyrdet. Det er forankret i vidnet og dennes personlighed, sindstilstand og viden. Vidnesbyrdet er fokuseret på en personlig skildring af oplevelsen af fx Anden Verdenskrig. Fordi vidnesbyrdet er forbundet til en person, kan det blive en tvivlsom kilde til information, fx fordi vidnet er påvirket psykisk, har en bestemt politisk overbevisning eller en bestemt nationalitet - disse faktorer kan man betegne som fejlkilder - man må derfor kigge på fejlkilder i forbindelse med forståelsen af vidnesbyrd.

VIDNEUDSAGN FRA SKAKTEN

Harris: For at gøre antallet af civile tab, så stort som muligt, havde vi planlagt et tredobbelt angreb. Vi vidste, at tilflugtsrummene i en brændende by kun gav beskyttelse i omtrent tre timer. Gulve og vægge ville blive så varme, at alle blev tvunget ud på gaden..

Vidne 1: Mennesker går som brændende fakler i gaderne. Andre ligger og ser fredelige ud, kvalt af iltmangel.

Harris: Vi smed i alt x antal bomber. Den kraftigste bombe var på 2.000 ton. Den blev kaldt The Cooker, fordi den fik folk på jorden til at koge.

Vidne 3: Jeg trak vognen med Nis og mor hen til Fritz hus. Vi måtte træde over forkullede lig. Halvbrændte døde ligger som strøede. Mor giver Nis bind for øjnene. Det meste af Fritz' hus er brændt, men nogle mænd er i gang med at fjerne sten, så de kan åbne ned til kælderen. Det lykkedes. Inden i sidder Fritz med sin familie klemmt sammen på midten. Varmen fra væggene har ristet dem, og man kan se, de havde søgt ud på midten for at undgå varmen. De ser ud som lavet af voks.

Vidne 2: Kroppe ligger skilt fra hinanden. En arm dér, et ben, et hoved, ben, kød. Brændt ned til en tredjedel af deres normale størrelse. Andre ligger i deres smeltede hud og fedt.

OBS: Vidneudsagnene i SKAKTEN kommer fra "13. Februar 1945 - Zeitzeugen über die Zerstörung Dresdens". Citaterne er redigerede, men findes i deres originale form i pågældende bog.

OPGAVE

Hvordan former vidnesbyrd historieskrivningen?

I dag har vi adgang til verdens brændpunkt gennem medierne. Vi kender således flere udgaver af vidnesbyrdet. I en nyhedsudsendelse kan vi møde journalisten, som er ankommet til fx en krigszone og kan se ødelæggelserne efter et angreb, men altså ikke har været øjenvidne til selve angrebet. Hvilke fejlkilder kan spille ind i hans beretning? Vi kan også møde en kvinde, som befandt sig i et beskyttelsesrum under et angreb. Hvordan er hendes muligheder for at beskrive angrebet?

Hvordan tror du vidnesbyrd, som dem i SKAKTEN, ville komme til udtryk hvis vidnerne:

1. Fortalte deres historie i løbet af det døgn bomberne faldt?
2. Fortalt deres historie 10 år efter det skete?

Overvej hvordan chok, frygt, afmagt, glemsel og andre menneskelige faktorer kan påvirke vidnesbyrd.

VIDNEUDSAGN FRA DRESDEN

OPGAVE

Vidnesbyrd fra luften

Læs de tre vidnesbyrd fra tre bombepiloter og overvej hvilke holdninger de havde til bombardementet af Dresden og hvorfor.

Kunne de se hvad der skete i Dresden oppe fra flyene?

Synes de det var en god indsats, de ydede ved at deltage i bombardementet eller ærgrede de sig?

Fik de nogensinde en medalje for deres indsats?

Vidnesbyrd 1:

www.bbc.co.uk/history/ww2peopleswar/stories/31/a3765431.shtml

Vidnesbyrd 2:

www.bbc.co.uk/history/ww2peopleswar/stories/98/a5257398.shtml

Vidnesbyrd 3:

www.bbc.co.uk/history/ww2peopleswar/stories/16/a3420316.shtml

OPGAVE

Diskussion

Diskuter i klassen, hvordan I har oplevet det at læse vidnesbyrd. Bliver I påvirket af det eller ej? Overvej også hvilke fejlkilder disse vidnesbyrd kan være influeret af.

Hvorfor tror I, der er så mange vidnesbyrd fra anden verdenskrig?

Kulturelt traume

"Cultural trauma occurs when members of a collectivity feel they have been subjected to a horrendous event that leaves indelible marks upon group consciousness, marking their memories forever and changing their identity in fundamental and irreversible ways"

- Jeffrey C. Alexander, Cultural Trauma and Collective Identity.

Anden verdenskrig har i den grad forårsaget nationale traumer i samtlige involverede lande. Kan i nævne nogen mere nutidige begivenheder, som har skabt nationale traumer?

Spørgsmålet efter man har oplevet en krise eller tragedie er, hvordan man bearbejder traumet både individuelt og kollektivt? Får man snakket om det? Husket det...? I dette afsnit vil vi kigge nærmere på det at huske, og det at glemme, og hvad det betyder for vores forståelse af historie. Kommer SKAKTEN tæt på den tyske folkesjæls traume?

Historieløshed - har hjorten fat i den lange ende?

Historieløs -t, -e (adj) Uden viden om eller interesse for fortiden

"Hvorfor kan man ikke tage til Tyskland og bare have det sjovt? Hvorfor skal man evig og altid belemres med den historie? Jeg kan kaste den krig op." - Skakten

Friedrich Nietzsche skriver i sin bog *Historiens Nytte* fra 1874, at dyrene kun lever i nuet og derfor besidder, det han kalder for, uhistoriskhed. Han mener, at mennesket tynges af fortiden og derfor burde tilstræbe at beholde noget af det uhistoriske i sig. Det er for Nietzsche en betingelse for at leve rigtigt, at man kan glemme. Uden glemsel kan mennesket ikke se fremad og dermed ikke leve lykkeligt.

"Øjeblikket, med et ryk til stede, med et ryk forbi, førhen et intet, bagefter et intet, kommer dog tilbage som et spøgelse, og forstyrrer et senere øjebliks ro. Til stadighed løsner der sig et blad af tidens rulle, det falder ud, flagrer bort - og flagrer pludselig atter tilbage, ned i skødet på mennesket. Så siger mennesket "jeg husker" og misunder dyret, som glemmer med det samme og ser hvert øjeblik virkeligt dø, synke tilbage i tåge og nat og udslukkes for altid. Således lever dyret uhistorisk". *Historiens Nytte*, 1874

Nietzsche mener ikke, at vi bare skal glemme alt. Men, at der skal være en balance. Spørgsmålet er så, hvor meget man skal huske og hvor meget man skal glemme? Tænk hvis vi, som hjortene, bare kunne glemme det hele. Så ville vi helt sikkert blive lykkeligere? Eller ville vi?

NATIONALE TRAUMER & HISTORIELØSHED

OPGAVE

Hvad husker den hjort egentlig?

Læs scene 2 i SKAKTEN.

- 1) Karakteriser hjortens evne til at huske og glemme.
- 2) Hvorfor har karaktererne et ønske om at være lige så uhistoriske som hjorten?
- 3) Hvordan ender scenen - hvad sker der med karaktererne?

OPGAVE

Udfyld faktaboksen om Nietzsche

Hvem var han? Hvor er han fra? Hvornår levede han? Hvad er han mest kendt for? Find gerne på flere emner.

Friedrich Wilhelm Nietzsches mest bevingede ord er: Gud...

OPGAVE

Tankeeksperiment! Bliver vi lykkeligere af at glemme?

Hvad synes du - skal vi huske eller glemme? Kom på banen med dine egne tanker om emnet. Skriv fem argumenter ned om, hvorfor du synes vi burde glemme det, der er sket i fortiden og argumentér for, hvorfor vi burde huske det, der er sket.

Diskutér jeres argumenter i små grupper.

Freud og underbevidstheden

Freuds fantastisk fortrængende forsvarsmekanismer

Freud mener, at forsvarsmekanismer er jeg'ets ubevidste måde at balancere angst på i forbindelse med en persons indre konflikter eller konflikter mellem personen og dennes omverden. Vores måde at forsvare vores psyke på er individuel og udvikles ifølge Freud i barndommen. Han mener, at den mest almindelige forsvarsmekanisme er en eller anden grad af fortrængning. Med fortrængning menes, at hvis man oplever noget ens psyke ikke kan kapere, trænges det ud af ens bevidsthed og "glemmes".

FAKTA

Freud og Psykoanalysen

Sigmund Freud 1856-1939 var en østrigsk jødisk læge, der udviklede den teoridannelse, der kaldes for psykoanalysen. Psykoanalysens grundtanke er, at mennesker i høj grad er styret af ubevidste drifter og kræfter, der kan lede til psykiske lidelser som fx neuroser.

Freud opdelte personligheden eller psyken i tre dele, som han kaldte for Det'et, Jeg'et og Overjeg'et. Du skal således forestille dig at din personlighed har 3 kamre, der kæmper om at bestemme, hvordan du handler. Det'et omfatter den ubevidste del af personligheden.

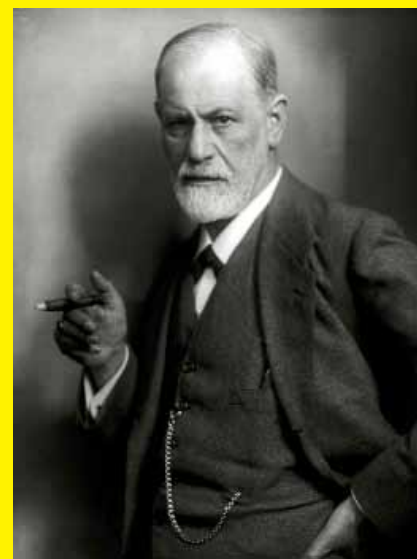
Det er også her vores medfødte drifter befinder sig.

Det'et styres af lystprincippet uden hensyntagen til konsekvenserne. I modsætning til Det'et står Overjeg'et,

som er psykens censurinstans, der bla. omfatter samvittighed og moral. Overjeg'et fortæller os, hvordan vi

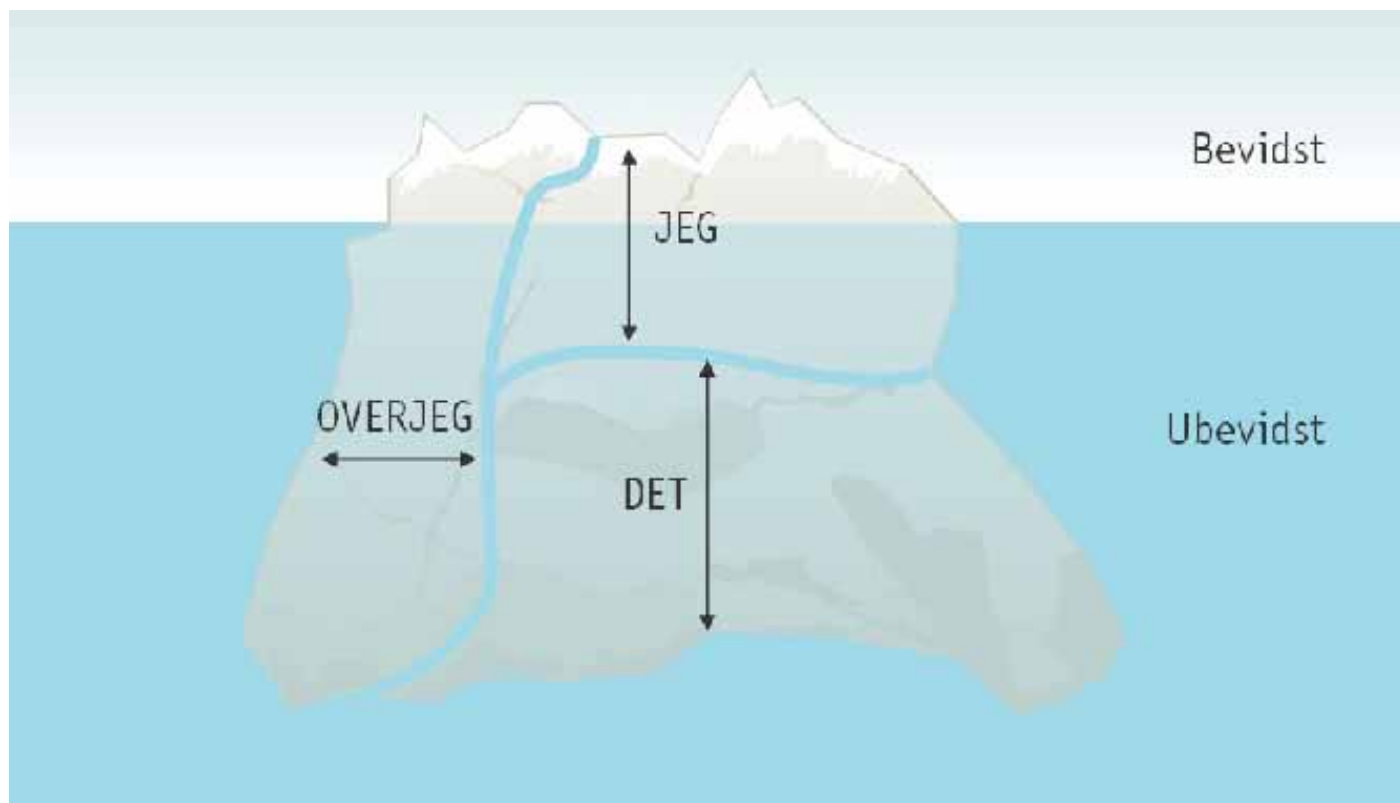
skal agere og opføre os og prøver på at holde Det'ets lyster i kort snor. Imellem de to eksisterer Jeg'et. Hovedopgaven for Jeg'et er at sikre kompromiser mellem Det'et og Overjeg'et ved at tage hensyn til realiteterne og sikre lystopnåelse på længere sigt.

Derfor råder Jeg'et over en række bevidste funktioner som tænkning, perception, hukommelse sprog etc., der kan hjælpe personen med at tilpasse sig på bedste måde og derved undgå neuroser.

(Foto: Max Halberstadt, 1921
Wikipedia)

Freud og underbevidstheden

Kilde: Psykologiens veje

OPGAVE

Hvad sker der hvis man fortrænger sin historie?

Læs uddraget fra David Grossmans kronik i The Guardian fra 2007. Hvilket billede havde David af nazismen imens han voksede op i Israel? Hvorfor tror du, Davids forældre ikke vil snakke om det? Hvad mener han med, at han er bange for, at han søn ikke længere vil være et barn, hvis han fortæller ham om nazismen?

Uddrag fra artiklen: CONFRONTING THE BEAST - David Grossmann

**The Guardian, Saturday
15th of September, 2007.**

David Grossman grew up in Israel in the 1950s, a place of whispers, silences and people screaming in their sleep. From the moment he decided to be an author, he knew he had to write about the Holocaust

Despite the close relationship between Israel and Germany today - and between Israelis and Germans, between Jews and Germans - even now there is a place in one's mind and in one's heart where certain statements must be filtered through the prisms of time and memory, where they are refracted into the entire spectrum of colours and shades. I was born and raised in Jerusalem, in a neighbourhood and in a family in which people could not even utter the word "Germany". They found it difficult to say "Holocaust", too, and spoke only of "what happened over there".

It is interesting to note that in Hebrew, Yiddish and every other language they speak, when Jewish people refer to the Holocaust they tend to speak of what happened

"over there", whereas non-Jews usually speak in terms of "what happened then". There is a vast difference between there and then. "Then" means in the past; "then" enfolds within it something that happened and ended, and is no longer. "There", conversely, suggests that somewhere out there, in the distance, the thing that happened is still occurring, constantly growing stronger alongside our daily lives, and that it may re-erupt. It is not decisively over. Certainly not for us, the Jews.

As a child, I often heard the term "the Nazi beast", and when I asked the adults who this beast was, they refused to tell me, and said there were things a child should not know. Years later, I wrote in *See Under: Love about Momik*, the son of Holocaust survivors who never tell him what really happened to them "over there". The frightened Momik imagines the Nazi beast as a monster that controlled a land called "over there", where it tortured the people Momik loves, and did things to them that hurt them forever and denied them the ability to live a full life.

When I was four or five, I heard for the first time of Simon Wiesenthal, the Nazi-hunter. I felt a great sense of relief: finally, I thought, there is someone courageous enough to fight the beast, even willing to hunt it down! Had I known how to write at the time, I might have written Wiesenthal a letter full of the detailed and practical questions that were preoccupying me, because I imagined that this hunter probably knew everything about his prey.

My generation, the children of the early 1950s in Israel, lived in a thick and densely populated silence. In my neighbourhood, people screamed every night from their nightmares. More than once, when we walked into a room where adults were telling stories of the war, the conversation would stop at once. We did pick up an occasional sentence fragment: "The last time I saw him was on Himmelstrasse in Treblinka", or "She lost both her children in the first Aktion".

Every day, at 20 minutes past one, there was a 10-minute programme on the radio in

Fortsat fra forrige side: "Confronting the beast" - David Grossman

which a female announcer with a glum and rhythmic voice read the names of people searching for relatives lost during the war and in the Holocaust: Rachel, daughter of Perla and Abraham Seligson from Przemyśl, is looking for her little sister Leah'leh, who lived in Warsaw between the years ... Eliyahu Frumkin, son of Yocheved and Hershl Frumkin from Stry, is looking for his wife Elisheva, née Eichel, and his two sons, Yaakov and Meir ... And so on and so forth. Every lunch of my childhood was spent listening to the sounds of this quiet lament.

When I was seven, the Eichmann trial was held in Jerusalem, and then we listened to the radio during dinner when they broadcast descriptions of the horrors. You could say that my generation lost its appetite, but there was another loss, too. It was the loss of something deeper, which we did not understand at the time and which is still being deciphered throughout the course of our lives. Perhaps what we lost was the illusion of our parents' power to protect us from the terrors

of life. Or perhaps we lost our faith in the possibility that we, the Jews, would ever live a complete, secure life. And perhaps, above all, we felt the loss of the natural, childlike faith - faith in man, in his kindness, in his compassion.

About two decades ago, when my oldest son was three, his pre-school commemorated Holocaust Memorial Day as it did every year. My son did not understand much of what he was told, and he came home confused and frightened. "Dad, what are Nazis? What did they do? Why did they do it?" And I did not want to tell him. I, who had grown up amid the silence and fragmented whispers that had filled me with so many fears and nightmares, who had written a book about a boy who almost loses his mind because of his parents' silence, suddenly understood my parents and my friends' parents who chose to be mute.

I felt that if I told him, if I even so much as cautiously alluded to what had happened over there, something in the purity of my three-year-old son would be polluted; that from the moment such possibilities of cruelty were

formulated in his childlike, innocent consciousness, he would never again be the same child.

He would no longer be a child at all.

Holocaustbenægtelse

FAKTA

Holocaustbenægtelse

Holocaust-benægtelsens grundelementer går ud på at benægte, at drabet på seks millioner jøder under Anden Verdenskrig fandt sted. Dem, der benægter holocausten, mener fx:

Tallet seks millioner er stærkt overdrevet: Der døde ikke seks millioner jøder - og det var jødernes egen skyld, at de blev forfulgt.

Der blev ikke anvendt gaskamre til drab på jøder.

Hitler beordrede ikke jødeudryddelserne, som derfor ikke var officiel politik. Jøderne blev bare deporteret "østpå".

Kilde: Holocaust.dk

OPGAVE

Holocaust til diskussion?

Undersøg de to nedenstående hjemmesider med fokus på deres holdninger til holocaust. Den ene er den danske holocaust.dk, der er administreres af Dansk Institut for Internationale Studier, Holocaust og Folkedrab. De andre to er amerikanske hjemmesider produceret af hhv. privatpersonen Eric Hunt og Jeff Rense.

Jævnfør hjemmesidernes argumenter og måden de præsenteres på. Kan man komme til at tvivle på, hvad der skete? Om holocaust er fup eller fakta? Overvej hvad du tror, der er rigtigt.

www.holocaust.dk/sw324.asp

www.holocaustdenier.com/about/

www.rense.com/general75/dres.htm

OPGAVE

Er det strafbart at benægte holocaust?

Læs artiklen om Lars von Triers udtalelse om Hitler og undersøg, hvilke love og regler der er omkring holocaust-benægtelse i Europa.

www.da.wikipedia.org/wiki/Holocaust-ben%C3%A6gtelse#cite_note-1

www.videnskab.dk/kultur-samfund/danskere-kan-udleveres-holocaust-benaegtelse

Overvej derefter, hvorfor Triers udtalelse skabte så meget debat og provokerede så mange mennesker.

4. KRISE - NU OG DENGANG

Historiens nytte?

Den økonomiske krise, der i dag kradser i Europa, har også gjort det før. Dengang blev den kaldt for Depressionen, men de samme mekanismer var i spil. Flere af nationalstaterne var truet af statsbankerot, der var høj arbejdsløshed, stigende fattigdom og mistro til de politiske systemer. Højerekstremismen voksede sig stærk. Hvorfor gjorde den egentlig det?

FAKTA

Depressionen og mellemkrigstiden

Efter første verdenskrig kæmper mange af de europæiske lande med skyhøj arbejdsløshed og politiske uroligheder. Til forskel fra den europæiske økonomi blomstrer den amerikanske. USA når i løbet af 1920'erne at udvikle sig til et moderne masseforbrugersamfund. I 1929 får det økonomiske opsving en brat ende med børskrakket på Wall Street. Krakket er starten på en verdensomspændende økonomisk krise, der varer helt frem til starten af anden verdenskrig.

Tysklands økonomi var i ruiner i mellemkrigstiden, bl.a. fordi de skulle betale krigsskadeerstatning til sejrlandene. Det udløste en galopperende inflation i den tyske økonomi, og i 1923 skulle der flere millioner tyske mark til at købe et brød. Den sociale armod, som tyskerne lever under gør, at den nye nationalsocialistiske bevægelse vokser sig større og større, så stor at nazistpartiet, med Hitler i front, på demokratisk vis får magten i 1933. Efter de er kommet til magten, afskaffer de demokratiet til fordel for et diktatur.

Kilde: Faktalink

OPGAVE

Begrebsafklaring

Hvad betyder egentlig nationalsocialisme? Højerekstremisme? Nazisme?

Krise - Nu og dengang

OPGAVE

Hvordan påvirker krisen de europæiske borgere?

I 2008 sker et nyt børskrak på Wall Street - hvordan påvirker det Europa denne gang? Læs artiklen fra Politiken og klummen fra Information. Overvej hvordan den økonomiske krise i dag påvirker de europæiske borgere. Bliver der udpeget nogle syndebukke?

www.politiken.dk/udland/ECE1856226/roede-kors-europa-bliver-verdens-nye-braendpunkt/

www.information.dk/304236

OPGAVE

Kina

Hvad er dit bud på, hvorfor ABC og Gerhard er bange for, at kineserne vil overtage Europa? Du kan tage udgangspunkt i disse 2 uddrag fra SKAKTEN:

Uddrag 1:

B: Okay, okay, vi er i bjergene nu. Gerhard ligger i sin seng. Han prøver at sove, men kan ikke fordi hans far tramper, stiv, rundt i stuen, imens han forbander de indvandrere og flygtninge som skyller ind over grænserne, som har taget hans job.

A: ...og den der såkaldte globalisering, betyder ikke andet end at kineserne kan gøre alting billigere, og nu er der sikkert en kineser, på den anden side af jorden, der gør mit arbejde.

Uddrag 2:

A: "Jeg synes hellere du skulle kneppe mig". Tror du ikke at jeg ved, at du er skide ligeglad med den march? At jeg bare er dit lille legetøj, åh, Sybille har rodet sig ud i noget møg. Hun er sammen med en nynazist. Du nyder at se dine forældre freake. Høre dem tigge, droppe mig og bede mig vende tilbage. Vores land, vores blod og vores historie, rager dig. Du skal nok klare dig. Du har Euro og kontakter og forældre på bjerget. Min far er en arbejdsløs eks-DDR-idiot, der for længst er overhælet af en lille kineser ved navn Ching, og nu står de på arbejdsformidlingen, og fortæller ham, at han skal være omstillingsparat - og forstå at verden er en anden. Ham - han har oplevet der Führer, DDR, og die Wende - skal han lære at være omstillingsparat? Jeg synes da heller ikke at Heinrich og Marko er skovens hurtigste dyr, men de kæmper for deres fremtid, for retten til deres eget land.

Nynazisme i Europa – hjortene trives

Dresden-marchen

Selvom der gennem årene har været diverse former for demonstrationer og mindehøjtideligheder i forbindelse med bombardementet af Dresden natten til 14. februar, 1945 - er det især nynazisternes markering af dagen, der har skabt en masse medieopmærksomhed de senere år. Nynazisterne gennemfører hvert år et fakkeloptog gennem byen. De mødes som oftest af moddemonstrationer hovedsagligt fra venstrefløjen.

Det er det højre-ekstremistiske NPD, der har brugt bombardementet og dets mindedag som en mærkesag til at belyse det, de kalder, de Allieredes "bombeholocaust" af tyske civile under Anden Verdenskrig. Denne hensigt må siges at have haft en broget succes. For selvom undersøgelser og debatter i Tyskland tyder på en stigende højre-ekstremisme (især i det gamle Østtyskland), har antallet af deltagere på nynazisternes side i Dresden vekslet gennem årene fra et par hundrede til et par tusinde.

Det er især de sidste par år, at både nynazisternes markering af dagen samt den antifascistiske moddemonstration generelt er vokset i deltagerantal. Overordnet lader dette til at være til antifascisternes fordel; et af årene var de så mange, at de kunne forme en kæde af mennesker rundt om Dresdens bykerne ved at holde hånd i hånd og dermed blokere nazi-optøget.

Kilde: Projekt Antifa

Nynazisme i Europa – hjortene trives

OPGAVE

Mentalitet og identitet - hvad er forskellen?

Læs interviewet med Bernd Henningsen i information og find de forskelle, han mener, der er mellem skandinavisk og tysk højreekstremisme.

www.information.dk/306851

OPGAVE

Hvor langt må man gå for at forsvare sin holdning?

Nynazisme møder meget modstand af antifascistiske grupper både i Dresden og andre steder i Europa. Se indslaget fra DR's 21 søndag fra 24. jan 2010.

www.youtube.com/watch?v=KHfSB18LZJA&feature=player_embedded#!

Hvorfor tror du pigen i indslaget blev forelsket i en af fyrene fra den gruppe af nynazister, hun forsøger at infiltrere?

Er det i orden at modarbejde nazisternes vold med vold? Er der andre løsninger? Hvad synes du?

OPGAVE

Hvorfor vokser nazismen i Europa i dag?

Læs faktalinket om nynazisme samt lederen af Sebastian Gjerding i information.dk og overvej hvorfor nynazismen får flere tilhængere i Europa i dag. Er det fordi politikerne tager for let på nynazisme, eller fordi mange føler sig truede af den økonomiske krise eller fordi mange føler sig truede af øget indvandring? Diskutér med de andre på holdet.

www.information.dk/318761

www.faktalink.dk/titelliste/hoejreekstremisme-og-nynazisme/aarsager-og-historisk-udvikling

Nynazisme i Europa – hjortene trives

OPGAVE

Hvad sker der i Ungarn?

Læs artiklen i Information og hør udsendelsen fra P1 morgen. Prøv på den baggrund at finde ud af hvad Ungarns tredje største parti Jobbik står for. Hvorfor tror du højerekstremismen vokser sig ekstra stærk i Østeuropa lige nu?

www.information.dk/447809

www.dr.dk/P1/P1Morgen/Udsendelser/2013/01/17/081913.htm

Find og hør klippet ”Vold og hatespeech i Ungarn” fra P1 morgen den 17. jan 2013

OPGAVE

Tilføj kommentar

Her handler det om at læse kommentarerne på en artikel i JP. Overvej følgende: hvilken tone bruger online-debattørerne i deres indlæg? Hvilke billeder har de på deres fb-profiler? Og hvilke argumenter, bruger de for at tilkendegive deres holdninger? Skriv ned, hvad du ville have postet, hvis du havde deltaget i debatten.

www.jyllands-posten.dk/protected/premium/indland/article4964327.ece

Dit indlæg:

5. ANDEN VERDENSKRIG I KUNST OG KULTUR

Kunsten bliver aldrig færdig med Anden Verdenskrig

OPGAVE

Hvordan opfatter vi anden verdenskrig?

Hvad tror du forklaringen er på, at Anden Verdenskrig så mange år efter stadig er et varmt emne i både film, kunst, litteratur og undervisning?

Var det hele tyskernes skyld? Overvej hvordan vi som danskere i dag forholder os til Tysklands rolle i Anden Verdenskrig.

ØVELSE

Ud over de pinlige stepper - lav en scene af en scene

1) Sæt jer sammen i små grupper.

2) Lav en liste over film, bøger, teater osv. som I har set, læst, hørt der omhandler Anden Verdenskrig.

Eks. på liste:

- Band of Brothers - Amerikansk TV-serie fra 2001 produceret af Steven Spielberg
- Der Untergang - Tysk spillefilm fra 2004 produceret af Bernd Eichinger
- Slaughterhouse Five - Roman af Kurt Vonnegut 1969
- SKAKTEN - Teaterstykke fra 2013 af Christian Lollike

3) Udvælg derefter en ting fra listen som alle i gruppen har set/læst/hørt. Bliv derefter enige om en scene eller passage I husker, der har gjort indtryk på jer.

4) Hep hep - prøv så at spille scenen.

Pssst - tips fra instruktøren:

Hvis I får brug for rekvisitter - brug det I har i klasselokalet.

Hvis I får brug for kostumer - opsøg skolens "glemte ting" kasse.

Hvis I får brug for statister - brug holdet.

Believe it or not...nazi-fascination?!

Fotos: tv.: Felix Wong, South China Morning Post, th. øv.: Uttam Ghosh, Rediff India Abroad, nederst th.: Jeff Lebov, Pusan Web

Billederne er fra hhv. en meget speciel legetøjsbutik i Hong Kong, en restaurant i Mumbai og en bar i Pusan i Sydkorea.

Butikken i Hong Kong sælger diverse typer legetøjs-figurer til voksne samlere. Butikkens manager indrømmer, at der hvert år er et par kunder - typisk fra den vestlige verden - der udtrykker vrede eller overraskelse over nazi-figurene.

I Mumbai, Indien åbnede en ny restaurant i 2006 med navnet "Hitlers' Cross". Der gik ikke længe før det blev til en mediasag, som endte med, at ejeren undskyldte og ændrede navnet til det mere uskyldige "Cross Cafe". I dette tilfælde kan det være lidt svært at bære over med ejerens oprindelige beslutning, bl.a. fordi at dekorationen i og omkring restauranten indebar portrætter af Adolf Hitler. Angiveligt lærer man ikke så meget om europæiske krige og folk som Adolf Hitler i Indiens skoler, men ejeren udtalte alligevel, at han kendte lidt til Hitler, og at han valgte navnet og designet i restauranten for at tiltrække opmærksomhed.

Historien om Hitler-baren i Pusan, en af Sydkoreas største byer, minder lidt om den indiske Hitler-restaurant. Til at starte med hed den "Adolf Hitler - Techno bar & Cocktail Show", og det blev ikke kun ved navnet, fordi indretningen gjorde brug af alt fra nazi-swastika til portrætter af Hitler.

Ligesom med "Hitlers' Cross" i Mumbai gik der ikke længe, før især turister fra den vestlige verden begyndte at klage til ejeren, og til at starte med blev det til denne billige, "Ditler"-løsning, angiveligt fordi ejeren ikke havde råd til en mere drastisk ændring.

Believe it or not...nazi-fascination?!

OPGAVE

Hvad sker der med al den nazi-fascination i Asien?

1) Hvilke visuelle virkemidler gør nazismen brug af? Hvilke farver, symboler, genstande er typiske for nazismen?

2) Prøv at se om I kan finde flere eksempler på nazifascination i Asien. Hvorfor tror du, det er blevet et hit med nazi-inspirerede restauranter og barer i Asien?

Foto: tv.: War Propaganda, Military Images, midt; Devian Art, th.; Bridgeman Art Library (Private Collection) - Peter Newark Historical Pictures, Nederst; Scrape TV

Believe it or not...nazi-fascination?!

OPGAVE

Naziparken kommer til live

I SKAKTEN taler karaktererne om at lave en nazipark - for at slå et slag for nazihistorie og vise de "gode" og "fine" naziværdier frem for resten af verden.

Efter at I har overvejet hvilken stil nazismen har gjort brug af, så er det tid til at overveje, hvad du mener om naziparken.

Læs dette uddrag fra SKAKTEN. Den ene karakter er bange for at gå ind i naziparken, hvorfor? Hvad er det karakteren frygter at finde? Hvordan ville du selv have det med at skulle besøge en naziforlystelsespark?

Uddrag fra SKAKTEN, scene 9; Om at kaste et blik på sig selv:

C: Jeg er ikke sikker på, at jeg tør gå derind.

B: Hvor ind?

C: I naziparken.

A: Hvad er du bange for?

C : At jeg er mest Gerhard.

B: Men vi er alle Gerhard.

C: Nogen er alligevel mere Gerhard end andre, og hvad hvis jeg tager en tur i Naziparken, og opdager en uhyggelig side?

A: En uhyggelig side?

C: Ved mig selv...

A: Men var det ikke meningen, at vi skulle åbne skakten?

B: Jeg har meget svært ved at se, hvordan du nogensinde skulle kunne finde noget uhyggeligt ved dig selv.

C: Hvad mener du?

B: Du er da mere plain end plain.

Believe it or not...nazi-fascination?!

C: Det er det, der gør mig så bange. Var det ikke de mest plain mennesker, der udførte alt det der forfærdelige?

A: Du er bange, når du mærker ham. Når du ser Gerhard stå i spejlet og se ud på dig. Når du mærker ham gnave sig gennem din usikkerhed. Gnave i din manglende selvfølelse, og sætte sig i din følelse af tab.

B: Du er bange for, at Gerhard pludselig skal stikke hovedet ud af din almindelighed. At du pludselig skal forvandle dig. Se nødvendigheden.

A: Vender det blinde øje til.

Nazismen og tegnefilm

Se Anders And som nazist, hvordan man uddanner en Nazist og Daffy Duck slå Hitler i hovedet med en kølle.

Links:

www.youtube.com/watch?v=5LYD0Fzf1LU

www.youtube.com/watch?v=SG15bVweujE

www.youtube.com/watch?v=QgO-x-_dRkg

OPGAVE

Analyse af Disneys tegnefilm

Hvad fortæller filmene om Tyskland under nazismen?

Har det en betydning, at kendte Disney tegnefilmsfigurer spiller nazister? Og ændrer det på, hvordan du forholder dig til nazismen, at den fremstilles i en tegnefilm i modsætning til, hvis du så en dokumentarfilm?

Døden er en mester fra Tyskland

Gerhards barndom

”Gerhard kan huske, at der var engang, da mor også var der, og far havde job, og solen skinnede, det var søndag, og der var sodavand på bordet i kolonihaven, og far havde slæbt fjernsynet ud i haven. Om lidt er der landskamp. Og Gerhard elskede landskamp, og så sad de der og jublede, helt stille, for man måtte ikke vise sin begejstring, hvilket lille Gerhard syntes var mærkeligt, og i skolen sagde de at Deutschland ikke var über alles, for så kunne det ske igen, men hold kæft de spillede godt, især når de var bagud. Det er en mentalitets-ting, forklarede Gerhards far Gerhard, og sagde, at hold fra Jugoslavien, altid går i opløsning når de er bagud 2-0. Nå, regnen kom, mor skred og Gerhard blev helt alene med far og hans problemer med bajerne, og lektierne, og skolepsykologen, der er tilknyttet, fordi Gerhard ikke kan forstå hvorfor ”Døden er en mester fra Tyskland”. Og måske er det derfor, at Gerhard har fundet sammen med Gerhard og Gerhard og de er begyndt at læse andre bøger, synge andre sange og fra tid til anden bryde ud i et fælles Sieg heil, Sieg heil.”

- Uddrag fra SKAKTEN

OPGAVE

Gerhardt og fodbold.

I dette tekstuddrag hører vi om Gerhards barndom. Gerhardt kan godt lide at se fodbold, men hans far vil ikke have, at han jubler, når det går godt for Tyskland.

Hvad er grunden til det, og hvordan hænger det sammen med at Tyskland spiller bedst, når de er bagud?

OPGAVE

Skriv din egen Gerhard-historie

I slutningen af første scene taler karaktererne om, at de vil fortælle en historie. Skriv en historie om Gerhard dvs. en historie, der handler om en typisk tysker.

Døden er en mester fra Tyskland

FAKTA

Paul Celan

Paul Celan (1920-1970) var en jødisk poet, der voksede op i det daværende Rumænien, som i dag er en del af Ukraine. Han var født Paul Antschel, men skiftede senere sit navn til Celan. I Celans hjem talte man tysk, selvom han også lærte hebræiske. Byn Tjernivtsi, hvor familien levede, blev i 1941 okkuperet af nazisterne, der tvang jøder, som Celan, til at leve i ghettoer. I 1942 begyndte nazisterne at deportere store antal af jøder. Samme år bliver Celans forældre hentet og deporteret. De dør begge to i tvangsarbejdslejrene. Celan bliver senere også selv deporteret til en tvangsarbejdslejr. Han overlever og bliver løsladt i 1944.

Efter krigen skriver Celan digtet "Todesfuge". Celan flytter til Paris, hvor han lever og skriver frem til, han tager sit eget liv ved at drukne sig i floden Seine i 1970.

Kilde: Den Store Danske, Poets.org

OPGAVE

Er døden en mester fra Tyskland?

Start med at høre digtet læst op af forfatteren selv via linket.

www.youtube.com/watch?v=gVwLqEHDCQE

Gerhard kan ikke forstå, hvorfor "Døden er en mester fra Tyskland", kan du?

- 1) Hvad handler digtet om?
- 2) Hvad er dit indtryk af Celan ud fra den måde han læser digtet op på?
- 3) Har digtet et budskab eller et formål?
- 4) Nærlæs digtets billedsprog. Hvad betyder de forskellige metaforer?
- 5) Hvilket syn på tilværelsen og eksistensen kommer til udtryk i digtet?
- 6) Hvad mener Celan med "døden er en mester fra Tyskland"?
- 7) Hvordan har oversættelsen til dansk fra tysk påvirket digtet?

Udover Celans egen oplæsning af digtet har du det på skrift, både på tysk og dansk, til din hjælp.

TODESFUGE

- Paul Celan

Schwarze Milch der Frühe wir trinken sie abends
wir trinken sie mittags und morgens wir trinken sie nachts
wir trinken und trinken
wir schaufeln ein Grab in den Lüften da liegt man nicht eng
Ein Mann wohnt im Haus der spielt mit den Schlangen der schreibt
der schreibt wenn es dunkelt nach Deutschland dein goldenes Haar Margarete
er schreibt es und tritt vor das Haus und es blitzen die Sterne er pfeift seine Rüden herbei
er pfeift seine Juden hervor läßt schaufeln ein Grab in der Erde
er befiehlt uns spielt auf nun zum Tanz

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich morgens und mittags wir trinken dich abends
wir trinken und trinken
Ein Mann wohnt im Haus der spielt mit den Schlangen der schreibt
der schreibt wenn es dunkelt nach Deutschland dein goldenes Haar Margarete
Dein aschenes Haar Sulamith wir schaufeln ein Grab in den Lüften da liegt man nicht eng

Er ruft stecht tiefer ins Erdreich ihr einen ihr andern singet und spielt
er greift nach dem Eisen im Gurt er schwingts seine Augen sind blau
stecht tiefer die Spaten ihr einen ihr andern spielt weiter zum Tanz auf

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich mittags und morgens wir trinken dich abends
wir trinken und trinken
ein Mann wohnt im Haus dein goldenes Haar Margarete
dein aschenes Haar Sulamith er spielt mit den Schlangen
Er ruft spielt süßer den Tod der Tod ist ein Meister aus Deutschland
er ruft streicht dunkler die Geigen dann steigt ihr als Rauch in die Luft
dann habt ihr ein Grab in den Wolken da liegt man nicht eng

Schwarze Milch der Frühe wir trinken dich nachts
wir trinken dich mittags der Tod ist ein Meister aus Deutschland
wir trinken dich abends und morgens wir trinken und trinken
der Tod ist ein Meister aus Deutschland sein Auge ist blau
er trifft dich mit bleierner Kugel er trifft dich genau
ein Mann wohnt im Haus dein goldenes Haar Margarete
er hetzt seine Rüden auf uns er schenkt uns ein Grab in der Luft
er spielt mit den Schlangen und träumet der Tod ist ein Meister aus Deutschland

dein goldenes Haar Margarete
dein aschenes Haar Sulamith

DØDSFUGA (dansk oversættelse)

- Paul Celan

Gryets sorte mælk vi drikker den om aftenen
vi drikker den om middagen og om morgenen vi drikker den om natten
vi drikker og drikker
vi graver en grav i luften der ligger man ej tæt
En mand bor i huset han leger med slangerne som skriver
som skriver når det skumrer til Tyskland dit gyldne hår Margarete
han skriver det og træder udenfor huset og der blitzer stjernerne han fløjter
efter sine hunde
han fløjter sine jøder frem lader dem grave en grav i jorden
han befaler os spil op nu til dans

Gryets sorte mælk vi drikker dig om natten
vi drikker dig om morgenen og om middagen vi drikker dig om aftenen
vi drikker og drikker
En mand bor i huset og leger med slangerne som skriver
som skriver når det skumrer til Tyskland dit gyldne hår Margarete
Dit askehår Sulamith vi graver en grav i luften der ligger man ej tæt

Han råber stik dybere i jorden I dér I andre syng og spil
han griber efter jernet i remmen han svinger det hans øjne er blå
stik dybere med spaden I dér I andre spil op til dans

Gryets sorte mælk vi drikker dig om natten
vi drikker dig om morgenen og om middagen vi drikker dig om aftenen
vi drikker og drikker
en mand bor i huset dit gyldne hår Margarete
dit askehår Sulamith han leger med slangerne
Han råber spil Døden sødere Døden er en mester fra Tyskland
han råber stryg violinen dunklere så stiger I som røg i luften
så får I en grav i skyerne der ligger man ej tæt

Gryets sorte mælk vi drikker dig om natten
vi drikker dig om middagen Døden er en mester fra Tyskland
vi drikker dig om aftenen og om morgenen vi drikker og drikker
Døden er en mester fra Tyskland blå er hans øje
han træffer dig med en kugle af bly han træffer dig nøje
en mand bor i huset dit gyldne hår Margarete
han jager sine hunde efter os han skænker os en grav i luften
han leger med slangerne og drømmer Døden er en mester fra Tyskland

dit gyldne hår Margarete
dit askehår Sulamith

Artikler

Ebdrup, Niels " Danskere kan udleveres for Holocaust-benægtelse " (27.01.2012) Videnskab.dk: <http://videnskab.dk/kultur-samfund/danskere-kan-udleveres-holocaust-benaegtelse>

Gjerding, Sebastian " Europa ser væk " (03.12.2012) Information: <http://www.information.dk/318761>

Grossman, David "Confronting the beast" (15.09.2007) The Guardian: <http://www.guardian.co.uk/books/2007/sep/15/featuresreviews.guardianreview2>

Heeger, Troels "Nordisk højrepopulisme er humoristisk" (27.07.2012): <http://www.information.dk/306851>

Krarup, Marie " Fædrelandskærlighed og konservatisme hører sammen." (27.11.2012) Berlingske: <http://www.b.dk/politiko/faedrelandskaerlighed-og-konservatisme-hoerer-sammen>

Krarup, Marie " Nationalstaten - et civilisationsfremskridt " 06.12.2012) Berlingske: <http://www.b.dk/kronikker/nationalstaten-et-civilisationsfremskridt>

Lauritzen, Thomas " Røde Kors: Europa bliver verdens nye brændpunkt" (1.01.2013) Politiken: <http://politiken.dk/udland/ECE1856226/roede-kors-europa-bliver-verdens-nye-braendpunkt/>

Pancevski , Bojan " Dresden bombing death toll lower than thought" (02.10.2008): The Telegraph: <http://www.telegraph.co.uk/news/newstopics/onthe frontline/3123512/Dresden-bombing-death-toll-lower-than-thought.html#>

Phil-Andersen, Axel " Nytårshilsner fra de store religioner skaber kritik" (30.12.2012) Jyllands-Posten: <http://www.jyllands-posten.dk/protected/premium/indland/article4964327.ece>

Swartz, Richard "Krise søger syndebuk" (23.07.2012), Information: <http://www.information.dk/304236>

Tamas, Gellert " Frit spillerum for jødehad i Ungarn" (14.01.2013) Information: <http://www.information.dk/447809>

Taylor, Frederick "Death Toll Debate: How Many Died in the Bombing of Dresden?" (02.10.2008): Spiegel Online: <http://www.spiegel.de/international/germany/death-toll-debate-how-many-died-in-the-bombing-of-dresden-a-581992.html>

Östman, Lars " Fædrelandet og nationen" (28.11.2012)Berlingske: <http://www.b.dk/kommentarer/faedrelandet-og-nationen>

Bøger

Johannsen, Charlotte (2010); *"Forklædt som nazist - En Århus historie"*, Informations Forlag

Nietzsche, Friederich (org. 1874, 1994); *"Historiens Nytte"*, Gyldendal

Taylor, Frederick (2004); *"Dresden - Tuesday. 13 February, 1945"*, London: Bloomsbury

Vonnegut, Kurt (1969); *"Slaughterhouse-Five : a duty-dance with death"*, Delacorte

Müller, Rolf-Dieter; Schönherr, Nicole og Widera, Thomas (2010); *"Die Zerstörung Dresdens 13. bis 15. Februar 1945"*, V&R Unipress

Alexander, Jeffrey C.; Eyerman, Ron Bernhard; Smelser, Giesen Neil J. and Sztompka, Piotr (2004): *"Cultural Trauma and Collective Identity"*, University of California Press

Jensen, Niels-Aage (2002): *"Krigsforbrydelser - fra Nürnberg til Haag"*, Gyldendal Uddannelse

Foto

Dreyer, Klaus; SKAKTEN; <http://www.cafeteatret.dk/skakten.html>

Vandivert, William; News in Pictures, Life Images: <http://1x1.fi/11294>

Campisternes rejseportal: <http://www.campisternes-rejseportal.eu/byer/dresden.htm>

Deviant Art: <http://bazaara.deviantart.com/art/WW-II-Nazi-propaganda-poster-21923359>

Walter Hahn; Germanhistorydocs, Bildarchiv Preußischer Kulturbesitz: http://germanhistorydocs.ghi-dc.org/sub_image.cfm?image_id=2109

Vidiani: Detailed administrative map of Germany, www.vidiani.com

Peter Newark Historical Pictures, Bridgeman Art Library, Private Collection,
Magnoliabox: http://www.magnoliabox.com/art/188505/Nazi_propaganda_poster_1935

Projekt Antifa: <http://projektantifa.dk/nyheder/article/interview-stop-nazi-marchen-i>

Lebow, Jeff; Pusan Web: <http://www.pusanweb.com/feature/hitlerbar/>

Gosh, Uttam, Rediff India Abroad: <http://www.rediff.com/news/2006/aug/23look.htm>

Scrape TV: <http://scrapetv.com/News/News%20Pages/Everyone%20Else/pages-2/Secret-German-police-operation-routes-out-Neo-Nazis-Scrape-TV-The-World-on-your-side.html>

Wong, Felix; South China Morning Post: <http://www.scmp.com/news/hong-kong/article/1071926/king-and-country-shop-angers-nazi-figurines>

Der Spiegel; http://einestages.spiegel.de/static/topicalbumbackground/2901/das_ende_der_legenden.html

- Deutsche Fotothek

- Bildarchiv Preussischer Kulturbesitz

Larsen, Ole Schultz; Psykologiens veje, Systime: <http://ibog.psykologiensveje.systime.dk/index.php?id=1407>

War propaganda, Military Images: <http://www.tumblr.com/tagged/war%20propaganda>

Portræt, officielt; Bomber Harris, Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Sir_Arthur_Harris,_1st_Baronet

Halberstadt, Max (1921); Sigmund Freud, Wkipedia: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/12/Sigmund_Freud_LIFE.jpg

Hvis man vil se mere, læse videre, lære mere:

Film/TV

Band of Brothers; Amerikansk TV-serie fra 2001 produceret af Steven Spielberg

Der Untergang; Tysk spillefilm fra 2004 produceret af Bernd Eichinger

Dresden; Tysk miniserie fra 2006

Das Leben der Anderen; Tysk spillefilm fra 2006 produceret af Max Wiedemann

Relevante avisartikler:

<http://politiken.dk/kultur/ECE1866120/danske-maend-klaeder-sig-ud-i-nazi-uniformer-og-genopfoerer-krigen-ved-oestfronten/>

<http://politiken.dk/kultur/ECE1866116/forsker-om-nazi-genopfoerelser-dyrkelsen-af-waffen-ss-er-moralsk-problematisk/>

Relevante avisartikler:

<http://politiken.dk/kultur/ECE1866120/danske-maend-klaeder-sig-ud-i-nazi-uniformer-og-genopfoerer-krigen-ved-oestfronten/>

<http://politiken.dk/kultur/ECE1866116/forsker-om-nazi-genopfoerelser-dyrkelsen-af-waffen-ss-er-moralsk-problematisk/>

Tegneserie

Ozamu Tezuka *"Adolf - Mord in Berlin"*, udgivet af: Bungeishunjū

Facitliste til TYSKERQUIZ, side 15:

1:c, 2:a, 3:b, 4:a og c, 5:d, 6:c, 7:b, 8:a, 9:d, 10:b, 11:c

VI SES!